

Handletanken for lokalt demokrati og Demokratikommisionens anbefalinger

4. februar 2020
Side 1 af 6

Baggrund

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) nedsatte i oktober 2018 en bredt sammensat Demokratikommision, der skulle bidrage med forslag til tiltag, der kan sikre et stærkt tidssvarende demokrati i Danmark, og derigennem komme med bud på, hvordan det danske demokrati kan udvikles, så det fortsat er den bedste ramme for udviklingen af Danmark som demokratisk fællesskab og unges samfundsengagement. Demokratikommisionen præsenterede den 22. januar 2020 sine analyser og anbefalinger. Dette notat opridser de anbefalinger fra Demokratikommisionen, som det er oplagt at Handletanken for lokalt demokrati forholder sig til. Både i arbejdet med anbefalinger og idekatalog til byrådet og som led i aktiviteterne i DemokratiLab, kan det være nyttigt at bruge Demokratikommisionens erfaringer og anbefalinger som springbræt. Et fysisk eksemplar af den fulde betænkning uddeles til Handletankens medlemmer på deres første møde, og kan også læses elektronisk her: <https://duf.dk/arrangement/lancering-demokratikommisionens-betaenkning-offentliggoeres-22-januar-2020/>.

Demokratikommisionens temaer

Demokratikommisionen har valgt at fokusere på fire forskellige temaer:

- Tema 1: Partierne, politikudvikling og repræsentativitet
- Tema 2: Medierne og den demokratiske samtale
- Tema 3: Borgerne, civilsamfundet og den deltagerdemokratiske tradition
- Tema 4: Folkestyret og lov- og beslutningsarbejdet

Demokratikommisionen har indenfor disse temaer identificeret de mest centrale demokratiske udfordringer og formuleret en række løsningsforslag. I det følgende opridser demokratikommisionens konklusion på hver af de fire temaer meget kort. Herefter trækkes de løsningsforslag frem, som har størst relevans for Handletanken for lokalt demokratis arbejde.

Tema 1: Partierne, politikudvikling og repræsentativitet

Demokratikommisionen konstaterer, at færre og færre danskere er medlem af et politisk parti, og at der er en bekymrende lav tillid til politikerne i befolkningen. Demokratikommisionen foreslår blandt andet følgende:

- **At styrke medlemsindflydelsen og politikudviklingen i partierne.** Partierne skal finde nye veje og bruge flere ressourcer på at inddrage flere borgere i politikudvikling. Det kan eksempelvis gøres gennem flere politiske værksteder, arbejdsgrupper tilknyttet partiernes ordførere eller ved yderligere brug af digitale værktøjer til at drøfte og vejle holdningen til politiske spørgsmål. Dette kan også gøres på det lokale niveau i partiernes lokalforeninger.

KULTUR OG BORGERSER-VICE

Sekretariatet

Sekretariatet

Rådhuset, Rådhuspladsen 2
8100 Aarhus C

Telefon: 89 40 20 00
Direkte telefon: 41 87 45 06

E-mail:
post@mkb.aarhus.dk
Direkte e-mail:
hemf@aarhus.dk
www.aarhus.dk

Sagsbehandler:
Helene Marie Fisker

4. februar 2020
Side 2 af 6

- **At sikre demokratisk uddannelse til alle unge**

For at styrke demokratiseringen af ungdommen igennem uddannelse skal demokratisk dannelse og deltagelse have en fremtrædende plads på alle ungdomsuddannelser. Der er i dag stor forskel på, hvordan politisk holdningsdannelse og deltagelse stimuleres, hvor f.eks. gymnasiernes formålsparagraf bygger oven på folkeskolens, når det kommer til elevernes dannelse, og bl.a. sikrer, at alle har samfundsfag på minimum c-niveau. Dette er ikke tilfældet for erhvervsuddannelserne, hvor fokus i høj grad er på en række andre kompetencer. Mere demokratisk uddannelse til unge bør også fremmes ved at prioritere demokratiserende initiativer som f.eks. Skolevalget og andre demokratiforløb, som kan spille sammen på tværs af flere forskellige fag og i samarbejde med aktører uden for klasseværelset.

- **At etablere et mere levende demokrati på uddannelserne**

For at sikre den demokratiske debat og oplysning blandt de unge skal de demokratiske og samfundsengagerende ungdomsorganisationer, herunder partierne og andre politiske organisationer, have mulighed for at besøge uddannelsesinstitutionerne – herunder også folkeskolerne.

- **At opdyrke flere tværpolitiske arrangementer og kampagner med partierne**

Med målet om at sætte fokus på indholdet og mulighederne i at være engageret i et parti bør der afholdes flere tværpolitiske arrangementer og fælles kampagner, hvor partierne i fællesskab mødes med borgerne uden for rammen af valgkamp.

- **At oprette en online portal om partiernes rolle i Demokratiet.**

Med det formål at formidle viden til borgerne om partimedlemskabet som en platform for at skabe forandring i samfundet bør der oprettes en selvstændig online portal om partiernes rolle i demokratiet.

Tema 2: Medierne og den demokratiske samtale

Demokratikommissionen konstaterer, at den demokratiske samtale i vores samfund er udfordret både i dele af de professionelle medier og på de sociale platforme. Det er bekymrende, at tilliden til de journalister, som skal facilitere denne demokratiske samtale, er lige så lav som tilliden til politikerne, og at flertallet af borgerne oplever en hadefuld og truende debatkultur på de sociale platforme. Demokratikommissionen foreslår blandt andet følgende:

- **At der indføres en national handlingsplan for digital dannelse**

4. februar 2020
Side 3 af 6

For at øge borgernes kapacitet til at kunne indgå i den demokratiske samtale online udarbejdes en national handlingsplan med henblik på at styrke borgernes kompetencer til at navigere i den digitale debat. Det er vigtigt, at der etableres uddannelsesmuligheder for alle aldersgrupper i samfundet, da det både er unge og ældre, der bruger sociale medier, og som også kan bidrage til en usund omgangsform på nettet. Initiativerne skal klæde borgerne på til at kunne adskille fakta fra fiktion på nettet, men også diskutere rammerne for en debatkultur i en digital verden, hvor man ikke fysisk kan se eller høre hinanden.

- **At medierne frivilligt arbejder med brugen af redaktionelle regnskaber**

For at tilliden til journalistfaget forbedres, kan det gøres mere gennemskeligt, hvilke redaktionelle standarder og etiske kriterier de publicistiske medier arbejder ud fra, når der produceres nyheder. Konkret bør medierne udarbejde redaktionelle årsregnskaber, hvor de fremlægger, hvordan de lever op til eksempelvis reglerne for god presseskik, hvordan der gennemføres faktatjek, eller hvordan der arbejdes med at anvende pålidelige kilder.

- **At den journalistiske uddannelse og efteruddannelse har fokus på mediernes demokratiske rolle online**

Journalistuddannelserne bør sikre, at de studerende i højere grad uddannes til at få en større teknologisk forståelse og viden om dynamikkerne bag disinformation, misinformation, fake news og andre digitale udfordringer. En stærk demokratisk samtale er afhængig af saglige, dygtige journalister med stor indsigt i deres fag, men også indsigt i hvordan deres arbejde kan påvirke demokratisk bæredygtighed.

- **At journalistuddannelsen i højere grad kan kombineres med øvrige fagdiscipliner**

For at øge antallet af fagstærke journalister bør journalistuddannelsen i højere grad gøres adgangsgivende til andre akademiske kandidat- eller bacheloruddannelser. Dette er som udgangspunkt ikke muligt i dag grundet restriktive adgangskriterier på mange kandidatuddannelser samt reglerne om begrænsning af dobbeltuddannelse. Det er vigtigt med fagtunge journalister, som dygtiggør sig inden for de mange områder, f.eks. digitalisering, jura eller økonomi, som har stor indflydelse på vores demokrati. Ikke mindst for at kunne holde kontrol med magthaverne inden for disse specifikke felter.

- **At der etableres et demokratisk dialogforum for bl.a. politikerne og medier**

Demokrati er samtale. Derfor er den bedste vej, vi kan styrke vores demokrati, ved at styrke samtalen. Vi anbefaler etableringen af et forum, hvor ledende samfundsaktører fra henholdsvis medierne, partierne og civilsamfundet mødes regelmæssigt for at drøfte demokratiske dilemmaer og for at styrke den gensidige forståelse.

4. februar 2020
Side 4 af 6

Tema 3: Borgerne, civilsamfundet og den deltagerdemokratiske tradition

Demokratikommisionen ser med bekymring på, at foreningerne ikke favner alle danskere, og på borgernes ændrede følelse af ansvar over for fællesskabet. Alle borgere har et demokratisk ansvar og en demokratisk rolle at spille. Civilsamfundet udgør for mange en platform for netop det. Demokratikommisionen foreslår blandt andet følgende:

- **Et fritidspas for udsatte grupper til at deltage i civilsamfundet**
For at sikre, at alle bliver en del af foreningernes fællesskab, bør der gives økonomisk tilskud eller gratis adgang til, at unge kan dyrke en fritidsaktivitet i en civilsamfundsorganisation. Fritidspasset, findes allerede i mange kommuner, herunder Aarhus Kommune, men Demokratikommisionen anbefaler, at det indføres i alle landets kommuner.
- **En debat om og udbredelsen af et fælles demokratisk borgerideal**
Med inspiration fra Kulturkanonen og Danmarkskanonen bør der igangsættes en offentlig debat om det demokratiske borgerideal. Formålet med en offentlig debat om et demokratisk borgerideal vil være, at vi som samfund diskuterer borgernes rettigheder og pligter i demokratiet og udvikler forståelsen for, hvilket engagement i demokratiet vi kan kræve af hinanden som medborgere. Særligt det, der rækker ud over at stemme til valgene. Som en del af denne kampagne bør et øget fokus på diskussionen om borgerideal og medborgerskab også indtænkes i undervisningen i folkeskolen.
- **At vilkårene for civilsamfundet styrkes og at der sker en afbureaukratisering af rammevilkårene**
Med henblik på at frigive ressourcer til at arbejde for de formål, som foreningerne og civilsamfundet er sat i verden for, bør der gennemføres en proces for at identificere unødigt bureaukrati og uhensigtsmæssige administrative benspænd i foreningslivet. Civilsamfundets primære fokus bør være at dyrke sine respektive fællesskaber og budskabet om at skabe en forandring i samfundet. Derfor bør det sikres, at kommuner og staten, som understøtter civilsamfundet, har enkle regler og tilskudsrammer samt tilstrækkeligt med faciliteter og mødesteder for foreningerne, særligt idet civilsamfundet skal nå

ud til flere grupper af danskerne, der i dag ikke er en del af et fællesskab.

4. februar 2020
Side 5 af 6

- **At nye debat- og engagementsformer udbredes gennem civilsamfundet**

Civilsamfundet bør i stigende grad påtage sig et ansvar for at udvikle og invitere ind i den demokratiske samtale og i de forandrende fællesskaber i foreningerne. For civilsamfundet har et vigtigt ansvar for at udvikle mulighederne for deltagelse, som styrker det folkelige engagement i demokratiet. Det gælder ikke mindst med hensyn til at udbrede nye debatformater, der styrker den demokratiske dialog mellem forskelligartede borgere. Konkret bør civilsamfundet derfor lave en fælles kortlægning af de engagementsformer, som har succes med at gøre flere borgere aktive i civilsamfundet.

- **At der laves forsøg med 16 års valgret ved bestemte valg og at skolevalget gøres obligatorisk**

For at skabe en større bevidsthed om det demokratiske ansvar blandt borgerne kan der eksperimenteres med at give valgret til unge ved bestemte valg. Der er behov for, at unges store villighed til at engagere sig i civilsamfundets handlingsdemokrati også oversættes til et stærkt engagement i det repræsentative demokrati ved valgene. Det kan man gøre på flere måder inden for rammerne af grundloven, og der kan konkret igangsættes forsøg med 16 års valgret til f.eks. kommunalvalgene.

- **At der etableres et center for demokrati og borgerinddragelse**

Med det formål at sikre, at der forskes, udvikles og uddannes i demokratisk dannelse, som rækker ud over valghandlingen, bør der etableres et nationalt center for demokrati, hvorfra der kan bestilles og gennemføres analyser, forskningsprojekter m.v., som kan understøtte en udvikling af demokratiet, en nytænkning af forvaltningsstrukturer og politikskabelse i Danmark. Det er vigtigt, at et sådant demokrati-center får tæt forbindelse til hverdagen hos de centrale demokratiaktører, så forskning tilknyttes praksis i videst mulige omfang.

Tema 4: Folkestyret og lov- og beslutningsarbejdet

Demokratikommisionen konstaterer, at der på visse niveauer af lov- og beslutningsarbejdet i vores folkestyre i de senere år opleves en mindre demokratisk forankring. Det er bemærkelsesværdigt, fordi der ud fra et demokratisk perspektiv bør være gennemsigtighed og tæt inddragelse af samfundets mange forskellige interesser i forberedelsen af politiske beslutninger, ligesom der bør være en bred offentlig debat om større reformer og ændringer i samfundet. Demokratikommisionen foreslår blandt andet følgende:

- **At give politikerne både nationalt, regionalt og lokalt en bedre adgang til efteruddannelse og opkvalificering**

For at klæde de folkevalgte politikere bedre på til lovgivningsarbejdet og til deres specifikke arbejdsområde og ordførerskaber skal der stilles flere og bedre efteruddannelsesmuligheder til rådighed for politikerne. Særligt for folketingsmedlemmer er der stærkt begrænsede muligheder for opkvalificering af faglige kompetencer, men også på kommunalt og regionalt niveau ses der et behov. Det er problematisk set i lyset af stigende kompleksitet i lovgivningsarbejde. En forbedring af uddannelsesmulighederne bør derfor gennemføres gerne i tæt samarbejde med universiteterne og med civilsamfundet.

4. februar 2020
Side 6 af 6

- **At flytte beslutningerne tættere på borgerne i kommunerne og fortsat arbejde aktivt med borgerinddragelse**

Kommunerne skal til stadighed have fokus på at inddrage borgere, skole- og brugerbestyrelser, boligforeninger, foreninger, civilsamsfundsorganisationer m.fl. i politikudviklingen på velfærdsområderne og i udviklingen af kommunen som bosted og fællesskab. Inddragelsen skal bidrage til hele tiden at sikre, at kommunalbestyrelsen får værdifuldt input, men også til at flere bliver en del af fællesskabet omkring udfordringer og løsninger, og at flere efterfølgende aktivt kan støtte op om beslutningerne og bidrage til, at de bliver implementeret.